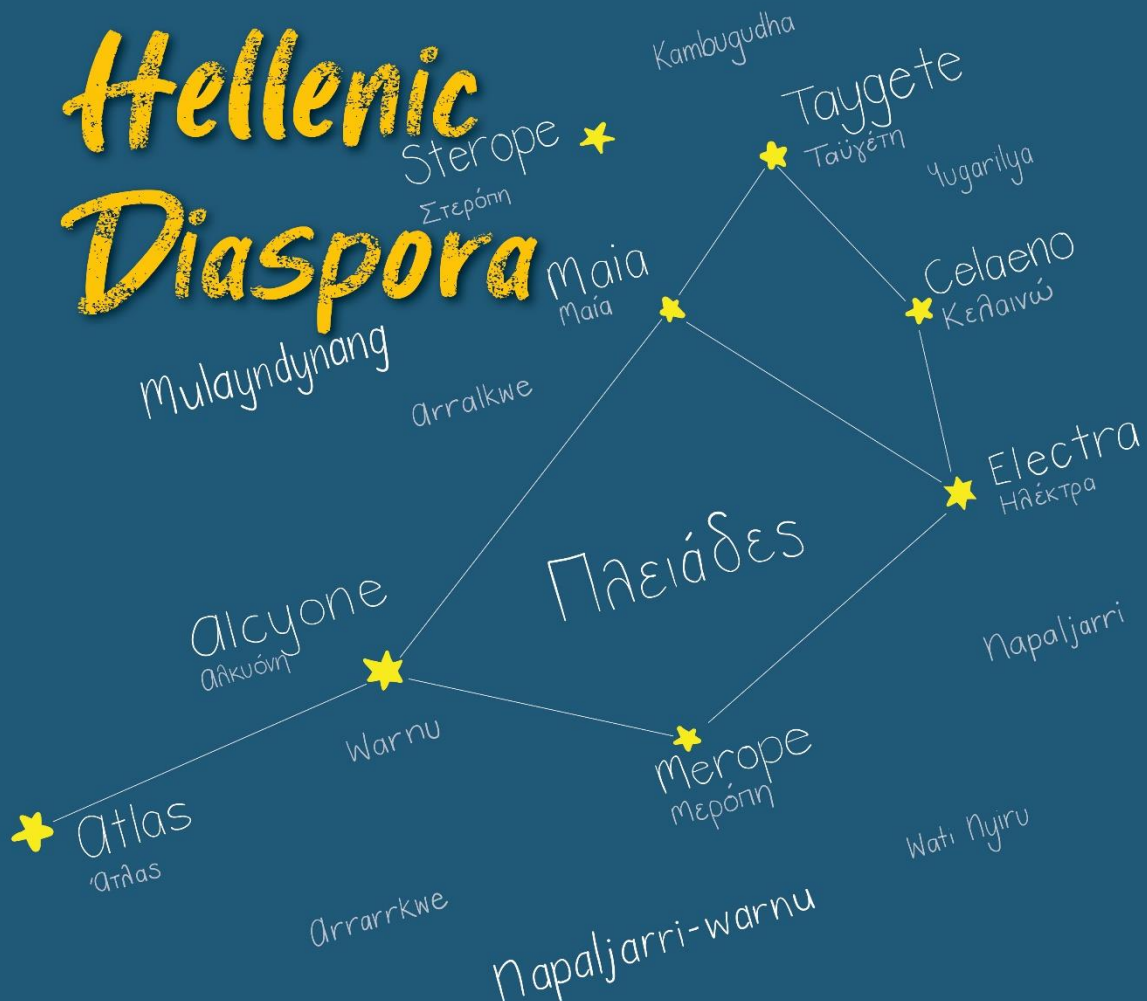

FACULTY OF ARTS AND SOCIETY – HELLENIC AND GREEK STUDIES

4TH International Conference on the

Hellenic Diaspora

Perspectives on the Hellenic Diaspora IV

Συγχρονικές και Διαχρονικές Όψεις της Ελληνικής Διασποράς

Day 1, 31 May 2024, Charles Darwin University, Casuarina Campus and ONLINE (Darwin Australia)

Day 2, 29 June 2024, University of the Aegean and ONLINE (Rhodes Greece)

Day 3, 12 July 2024, University of Macedonia and ONLINE (Thessaloniki Greece)

Organised by: Charles Darwin University, University of the Aegean & University of Macedonia

UNIVERSITY OF THE
AEGEAN
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ – ABSTRACTS

Βασίλειος
Αδραχτάς

Ενδεικτικές περιπτώσεις δια-χριστιανικότητας κατά τη διάρκεια των 100 χρόνων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αυστραλίας (1924-2024)

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας κλείνει φέτος 100 χρόνια ιστορίας (1924-2024) και ανάμεσα στα πολλά ενδιαφέροντα που μπορεί κανείς να μελετήσει υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όσμωσης ανάμεσα στην Ορθοδοξία και σε άλλες χριστιανικές παραδόσεις. Οι περιπτώσεις αυτές εκπροσωπούν ένα ιδιαίτερο φαινόμενο διαχριστιανικότητας που συνιστά μία διαλογική και συγκρητιστική εκδοχή της χριστιανικής εμπειρίας, σκέψης και πράξης με οργανικό χαρακτήρα και όχι απλά μία αλληλεπίδραση ή συνύπαρξη χριστιανικών στοιχείων που διατηρούν την αυτοτέλειά τους.

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει σε μερικές τυπικές περιπτώσεις αυτής της διαχριστιανικότητας, έτσι όπως αυτή προκύπτει ιστορικά αλλά και εθνογραφικά από τη ναοδομία, την εικονογραφία, τη λειτουργική πράξη, το φιλανθρωπικό έργο και τον επίσημο εκκλησιαστικό λόγο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στους κόλπους της ελληνικής ομογένειας των Αντιπόδων. Με βάση αυτές τις περιπτώσεις αναδεικνύεται η σύζευξη της Ορθοδοξίας με τον Ρωμαιοκαθολικισμό, τον Προτεσταντισμό και τους Κόπτες, χωρίς να υφίσταται μυστηριακή κοινωνία: ένα είδος ένωσης πέρα από την ένωση!

---

* * *

Eirini Akavalou

Swedish and Greek Teachers' Perceptions of their Role in Heritage Language Education

Migration flows have created various educational needs worldwide. One such is Heritage Language Education as people claim their right to connect with their cultural, traditional, religious and linguistic background while they reside abroad. Ethnic communities have established settings in which they aim to sustain their ethnolinguistic capital. The present thesis explores how heritage language teachers perceive their role in two Heritage Language Community Schools, the Swedish School of Athens and the Greek School of Stockholm. Based on a qualitative design, the research focuses on sociolinguistic phenomena such as language use and maintenance, and ethnic identity creation. Data were collected in Athens and Stockholm through semi-structured interviews with nine teachers. Despite some differences, HL teachers in both schools perceive their role in similar ways. The analysis of findings reveals self-perceptions of teacher role that include cultural and linguistic connotations. Teachers contribute to language use and maintenance and to some extent to ethnic identity formation. Teacher practices and experiences strive not only for linguistic development but for group's ethnolinguistic vitality as well. Family support and community presence that promotes language use and maintenance play also important roles according to the teachers. The study concludes that there is a need for further research on teachers of Heritage Language Education since the topic has not gotten the attention it deserves.

Keywords: Heritage language, heritage language education, heritage language teachers, language maintenance, ethnic identity, ethnolinguistic vitality, sociolinguistics.

---

* * *

Ολυμπία
Αντωνιάδου**Στο μεταίχμιο δύο κόσμων: διασχίζοντας τα σύνορα μέσα
από τη μυθιστορηματική γραφή του Nicolas Verdan**

Οι έννοιες σύνορα και συνοριοχώρες (borderlands) επαναπροσδιορίζονται πέρα των εθνικών ορίων και, σε συνδυασμό με κοινωνικές νόρμες και πολιτισμικές αναπαραστάσεις, δύνανται να οδηγήσουν σε ατομικούς ταυτοτικούς προσδιορισμούς, ενίοτε κατακερματισμένους (Anzaldúa, 1987). Χαρακτηριστικά της μεταναστευτικής λογοτεχνίας, όπως «η εξορία, εσωτερική και εξωτερική, ο ξεριζωμός, η απώλεια της ταυτότητας και της ατομικής και συλλογικής μνήμης, μία πολιτισμική και μία γλωσσική πρακτική της μετοικεσίας και της υβριδικότητας, καθώς και μία ποιητική της αυτοαναφορικότητας» (Dupuis, 2005 : 117)¹ απαντώνται και στη λογοτεχνία της διαπολιτισμικής έκφρασης (Κούρτοβικ, 2021 : 99) Με αφετηρία πάντα την Ελβετία, ο Nicolas Verdan, συγγραφέας ελληνοελβετικής καταγωγής, στρέφεται προς ανατολάς, με το βλέμμα προς την Ελλάδα. Από το *Ραντεβού στη Θεσσαλονίκη* (2005) μέχρι το *Le Mur grec* (Ο Ελληνικός τοίχος, 2015) και το *La Récolte des enfants* (Το παιδαμάζωμα, 2023)², οι αναγνώστες γίνονται μάρτυρες της καταβύθισης σε μια Ελλάδα αρχικά μυθική και ονειρική που σταδιακά αποκτά μια υπόσταση μελαγχολική έως αποκρουστική, καθώς, μέσα στη δίνη οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, η σύγχρονη χώρα μετατρέπεται σε σταυροδρόμι παράνομης διακίνησης μεταναστών. Μέσα από τα τρία μυθιστορήματα με φόντο κυρίως τον ελληνικό χώρο, αναδύονται ταυτοτικά ζητήματα, με εναλλαγή του κέντρου βάρους και αντιστροφή των διπόλων Δύσης/Ανατολής και Βορρά/ Νότου. Τα τρία αυτά μυθιστορήματα που αφηγούνται την αμφίδρομη πορεία ανάμεσα σε δύο κόσμους, της εξορίας και της πατρίδας, χωρίς να εντάσσονται αμιγώς στην μεταναστευτική λογοτεχνία, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά της λογοτεχνίας στην οποία, λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, η μετανάστευση παρουσιάζεται «με εξαιρετικά δυσοίωνα, κάποτε και καθαρώς αποκρουστικά χαρακτηριστικά, είτε μιλάμε για τους ντόπιους είτε για τους ίδιους τους μετανάστες» (Χατζηβασιλείου, 2018 : 664). Καθώς «ο προορισμός του συγγραφέα των συνόρων είναι να διασχίζει τα σύνορα όσες φορές μπορεί» (Hicks, 1991:123), τα μυθιστορήματα του Nicolas Verdan λειτουργούν ως «συνοριακό κείμενο» (border texte) που «χαρακτηρίζεται από μία διαρκή μετακίνηση ανάμεσα σε πολιτισμικές ζώνες, ενώ κάθε κουλτούρα περιγράφεται μέσα από το πρίσμα της άλλης (Βείκου, Λαλαγιάννη, 2015, : 104), εξελίσσοντας, έτσι, τη «γραφή των συνόρων» (border writing / écriture frontalière) (Hicks, 1991: xxiii).

* * *

Σ. Αντωνοπούλου
Α. Κωνσταντινίδης
Α. Ροθώνη &
Δ. Κουτσογιάννης**Τα «βιοδιαγράμματα» ως εργαλεία ανάλυσης και
διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά**

Τα τελευταία χρόνια, στον χώρο της κοινωνιογλωσσολογίας, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη οπτικών μεθόδων (visual methods) για την παραστατικότερη αποτύπωση όψεων της (πολυγλωσσικής) επικοινωνίας. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα “mediagrams”

¹ Αναφέρεται στο Βείκου & Λαλαγιάννη, 2015, σ. 89).

² Η μετάφραση στα ελληνικά των τίτλων των δύο τελευταίων του μυθιστορημάτων έγινε από εμάς καθώς δεν έχουν μεταφραστεί στη γλώσσα μας.

των Lexander και Androutsopoulos (2021) και τα “Dominant language constellation maps” των Lo Bianco και Aronin (2020), που αποτυπώνουν τις πιο συχνόχρηστες γλώσσες στη ζωή ενός ατόμου.

Αξιοποιώντας την τάση αυτή, η συγκεκριμένη ανακοίνωση μεταφέρει το ενδιαφέρον στη διασύνδεση της χρήσης της ελληνικής γλώσσας με τη διδασκαλία της και προτείνει τα *βιοδιαγράμματα*. Πρόκειται για εργαλείο που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο τετραετούς έρευνας, η οποία εστίαζε στις γλωσσικές πρακτικές οικογενειών νεομεταναστών στην Αυστραλία και τη Γερμανία (Κουτσογιάννης κ.ά. 2024). Τα βιοδιαγράμματα αποσκοπούν στην οπτική αναπαράσταση του συνόλου των (πολύ)γλωσσικών πρακτικών των παιδιών (σχολικών και εξωσχολικών, συμβατικών και ψηφιακών).

Στην παρούσα ανακοίνωση, μετά από μια εισαγωγική παρουσίαση του συγκεκριμένου εργαλείου και του θεωρητικού πλαισίου στο οποίο στηρίζεται, η έμφαση δίνεται στο πώς μπορεί να αξιοποιηθεί ερευνητικά και διδακτικά. Προτείνονται τρεις τρόποι αξιοποίησής του: για τη συνολική καταγραφή των (πολύ)γλωσσικών πρακτικών των παιδιών, για την αναζήτηση των βαθύτερων ιδεολογιών που συνήθως διασυνδέουν τις πρακτικές αυτές και για την αξιοποίηση όλων αυτών στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Η παρουσίαση στηρίζεται στην ανάλυση δύο ενδεικτικών παραδειγμάτων παιδιών από οικογένειες νεομεταναστών, ένα που ζει στην Αυστραλία και ένα στη Γερμανία.

** ** *

Θεμιστοκλής
Αραβοσιτάς

**Έρευνα Κοινοτικής Δράσης για την Ελληνική Γλώσσα
στον Καναδά**

Η εκπαίδευση στις γλώσσες πολιτισμικής κληρονομιάς προσφέρεται στον Καναδά μέσω ενός σύνθετου συστήματος που βασίζεται τόσο σε κοινοτικές όσο και σε κρατικές πρωτοβουλίες. Οι διεθνείς εξελίξεις σε κοινωνικό, πολιτικό, τεχνολογικό και εκπαιδευτικό επίπεδο, όπως η οικονομική κρίση, η νέα μετανάστευση από την Ελλάδα, και η πανδημία του Covid-19 επηρέασαν τη λειτουργία των ελληνικών σχολείων όπως και κάθε άλλη εκπαιδευτική δραστηριότητα. Παροικιακοί φορείς, όπως κοινότητες και οργανισμοί που προσφέρουν ελληνόγλωσσα προγράμματα, διαπίστωσαν σημαντική μείωση του αριθμού των μαθητών τους μετά το 2020, καθώς και άλλα προβλήματα όπως δυσκολίες χρηματοδότησης, εξεύρεσης και διατήρησης εκπαιδευτικών, αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, κ.ά., Σε μια προσπάθεια να χαρτογραφήσει τη σημερινή κατάσταση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και να αναζητήσει λύσεις απέναντι στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν διδάσκοντες και διδασκόμενοι, το Ίδρυμα Ελληνικής Κληρονομιάς (Hellenic Heritage Foundation) ξεκίνησε μια έρευνα κοινοτικής δράσης (Israel et al, 2000).

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τις προσπάθειες σύνδεσης και συνεργασίας πολλών διαφορετικών φορέων προκειμένου να σχεδιαστεί η «Ελληνική Σκυτάλη», μια κοινή πορεία δράσης που στοχεύει όχι μόνο στην αντιμετώπιση σύγχρονων εκπαιδευτικών προβλημάτων αλλά κυρίως στη δημιουργία μόνιμων δικτύων υποστήριξης που θα αναζητούν και θα αξιοποιούν κατάλληλα τους κοινοτικούς και κρατικούς πόρους. Στην παρουσίαση, διατυπώνεται το πλαίσιο των εξεταζόμενων δράσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση του κινήτρου των συμμετεχόντων και της πρόσβασης των μαθητών, των γονέων και των εκπαιδευτικών σε καινοτόμα προγράμματα με βάση τα θεωρητικά μοντέλα COD (Lo Bianco 2014), και AIM (Aravossitas 2016). Τα συμπεράσματα όσων καταγράφονται από την πρώτη

φάση της έρευνας ενισχύουν τη σημασία της συνεργίας σχολείων και φορέων της ομογένειας με ελληνικά πανεπιστήμια, ως άξονες επαναπροσέγγισης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά και της διδασκαλίας της ελληνικής ως γλώσσας πολιτισμικής κληρονομιάς.

* * *

Νίκος Βασιλειάδης **Η ελληνική γλώσσα ως εργαλείο πολιτιστικής διπλωματίας**

Ο ελληνικός πολιτισμός διέπρεψε, διατηρήθηκε και διαδόθηκε ως πολιτισμός του γραπτού λόγου και των εξαιρετικά σημαντικών γραπτών κειμένων που ανέδειξε. Συνεκδοχικά, η ελληνική γλώσσα είναι, χωρίς υπερβολή, ίσως η σημαντικότερη γλώσσα στον κόσμο. Η αγγλική γλώσσα έχει 490.000 λέξεις, από τις οποίες 41.615 λέξεις προέρχονται από την ελληνική γλώσσα (βιβλίο Γκίνες). Η Ελληνική, με τη μαθηματική δομή της, είναι η γλώσσα της πληροφορικής και της νέας γενιάς των εξελιγμένων υπολογιστών, διότι μόνο σε αυτή δεν υπάρχουν όρια (Μπιλ Γκέιτς, Microsoft). Όλες οι γλώσσες θεωρούνται κρυφοελληνικές, με πλούσια δάνεια από τη μητέρα των γλωσσών, την Ελληνική (Francisco Adrados, γλωσσολόγος). Επίσης, όπως εμφατικά σημείωσε ο Έλληνας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης στη διάλεξή του κατά τη βράβεισή του με το Νόμπελ Λογοτεχνίας: «Αδιάκοπα, στη διάρκεια των είκοσι πέντε αυτών αιώνων, η ποίηση έχει γραφτεί στα ελληνικά κι όλα αυτά που έχει συλλέξει στο πέρασμα των αιώνων είναι που καθιστούν αυτό το φορτίο πολύτιμο και την κληρονομιά που αφήνει πολύ μεγάλη».

Η προβολική λοιπόν ανάδειξη της υπεραξίας της ελληνικής γλώσσας σε παγκόσμιο επίπεδο και η εργαλειοποίησή της με θετικό πρόσημο, από τους φορείς άσκησης της ελληνικής πολιτιστικής διπλωματίας, σε συνεργασία με τον ελληνισμό της διασποράς, θα κεφαλαιοποιήσει το ελληνικό brand name στον πολιτισμό, εισφέροντας τα μέγιστα στην προώθηση των ελληνικών εθνικών στοχοθεσιών, ως μορφή ήπιας ισχύος στις διεθνείς σχέσεις και διαπλοκές.

* * *

Nikolaos
Bogiannidis

Intelligent Synergies: Leveraging Human and Artificial Intelligence for Mastery and Innovation in Modern Greek Language Education

This presentation explores the integration of Artificial Intelligence (AI) in educational contexts, focusing specifically on the teaching and learning of Modern Greek. It examines the multifaceted roles AI can assume, from creating resources to personal tutoring, and critically assesses the opportunities and risks associated with its use in education.

Learning is a dynamic interplay between individuals and their environment, which mutually influence and shape each other. This interaction forms the crux of educational experiences, posing important questions about the purpose and methods of learning at various life stages. In this context, AI emerges as a powerful tool capable of transforming educational landscapes by facilitating personalised learning and enhancing the quality of educational materials and experiences.

The presentation delves into generative AI and its applications in educational settings, highlighting its potential to assist in delivering lessons, evaluating student performance, and functioning as a personalised tutor with individualised learning strategies. However, embracing AI in education comes with significant ethical considerations, such as concerns regarding academic integrity and the need for robust policies and assessments that uphold educational standards.

Furthermore, it discusses the optimal personalised AI learning environments and the necessary skills students must acquire to leverage AI effectively. The role of the More Knowledgeable Other (MKO) in conjunction with AI tools in supporting student learning will also be addressed.

Ultimately, this presentation advocates for a thoughtful integration of AI in teaching Modern Greek, emphasising the necessity for a balanced approach that respects the synergistic potential of human and artificial intelligence, ensuring that both educators and learners benefit from the technological advancements.

---

* * *

Ευαγγελία
Γεωργαντζή

**«Ελληνικά για σας» A0 & A1: μια καινοτόμα προσέγγιση
της ελληνικής ως δεύτερης – ξένης γλώσσας**

Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζεται μια καινοτόμα προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας μέσω των εγχειριδίων "Ελληνικά για σας-A0" και "Ελληνικά για σας-A1".

Ευαγγελία Γεωργαντζή: B.A./M.A. in Greek and French Language and Literature (University of Athens, Greece), Foreign Language Education (École Normale de Sèvres – University Grenoble, France), teacher, author of educational material for Greek as a foreign language (Modern Greek for foreigners, Asterias, Greek for you).

Πτυχιούχος Ελληνικής και Γαλλικής Φιλολογίας (Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), εξειδίκευση στη διδασκαλία ξένων γλωσσών (École Normale de Sèvres – Université de Grenoble, Γαλλία), εκπαιδευτικός, συγγραφέας εκπαιδευτικού υλικού για τα ελληνικά ως ξένη γλώσσα (Ελληνικά για ξενόγλωσσους, Μικρός Αστερίας, Αστερίας, Ελληνικά για σας).

---

* * *

Panayiotis
Diamadis

**Pontian regional identity amongst the Australian Hellenic
Diaspora into the 21st century**

2024 marks the Centenary of the end of the Genocide of the Hellenes (1914-1924), the state-orchestrated campaign of extermination of the indigenous Hellenes of Thrace, Anatolia and Pontos by the Ottoman and Republican Turkish governments. In tribute to the survivors of the Genocide, this illustrated paper will focus on the development of Pontian regional identity as a sub-set of Australian Hellenism in the 2020s and beyond. This paper presents the findings

of the second stage of the study on the Pontian, Asia Minor and Thracian regional identities, first presented at the 2022 CDU Conference on the Hellenic Diaspora.

A number of interesting aspects emerge from the research into the development of Pontian regional identity in the Australian context. Firstly, and most importantly, development of this identity is driven by personal attachment to the folklore of this unique regional culture, particularly the music and dance of Pontos. Secondly, this development – as opposed to ‘maintenance’ - is being driven by young people with distant or no family ties to the land of Pontos. For a number of reasons, which will be explored, young Australian Hellenes (typically third-generation Australians) who do not identify as ‘Pontian’ are the driving force behind the development of Pontian regional identity as a sub-set of Australian Hellenism in the 2020s and beyond.

Thirdly, constituting a diaspora community within a diaspora community, Australian Pontian Hellenes have resisted the ‘modernisation’ and ‘Australianisation’ of their identity more resolutely than almost every other sub-set of Australian Hellenism. Lastly, while Pontian regional identity existed on the fringes of Australian Hellenism for decades, since the 2010s it has moved very much into the centre of Australian Hellenic cultural activity. Pontian music and folkdance are regular features of community events organised by Australian Hellenic community and governmental organisations. In the words of an old Pontian song of mourning, «Η Ρωμανία κι αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο» (The Roman Empire may have passed; it blooms and brings another).

---

* * *

Angela
Evagelinou-
Yiannakis

**The Centre for the Greek Language Examinations in
Perth: Intra-community connectivity through common
examinations**

This presentation will provide the background to the commencement of the Centre for the Greek Language (CGL) examinations in Perth, Western Australia, the establishment of an official examination centre, the progress made over the years, and the current state of play. It will include the motivation behind the commencement of the initiative, and the reasons behind the drive to continue offering the CGL examinations annually. A key focus area of the presentation will be the way in which the annual examinations bring together the different Greek education providers in Perth, connecting the Greek community in a way that is both positive and productive. Candidates are invited from all over Perth to sit the annual examinations in May at St. Andrew’s Grammar, the official examination centre. The invitation attracts candidates of all ages, starting from 8 years of age through to adulthood. The levels attempted range from the easiest; these being Levels A1 (8-12 years of age) and A1 (adolescents and adults), through to the most challenging, being Level C2. Whilst numbers have fluctuated over the years, there has been a steady and on-going stream of candidates since 2005, when the first examinations were offered through to the present day. In recent times, some Greek education providers have opted to follow the curriculum for the Centre for the Greek Language examinations, thus preparing their candidates throughout the year for the levels on offer.

---

* * *

Phil Kafcaloudes **Going English: the Anglicisation of Greek family names in migrant communities**

Greek migration to Australia over the last 200 years has necessarily meant a confluence of cultures: European to Antipodean; Greek to British-Australian. Across this period Australia has devolved from a Fortress Australia mentality, exemplified by the White Australia policy, which softened into a period of assimilation in the 1940s, to integration (1970s) to multiculturalism (1980s onwards). Nevertheless, attitudinal remnants of the race-based exclusionary policies of the pre-war era continued to be felt even in the more inclusionary period of the late 20th century. As a result, many Greek migrants to Australia felt the need to anglicise their names in the perception that it would help them fit into Australian society. This qualitative study surveyed Australian Greeks and their children who anglicised their family names, asking why they did it, how they did it and have they considered reversion. These identity changes are examined using Alatis' seminal categories of name change to see how new family names were selected. For a name-proud Greek culture, this is a study central not only to migratory and cultural issues but to the broader question of personal identity and how that may change when moving from one country to another. The paper also assesses whether such anglicisation is as prevalent now as it was in the post-war period and, as a result, looks at whether the perception among migrants of Australian attitudes has changed over the last two generations.

---

* * *

B. Καζούλλη, **Το Σώμα Κειμένων Διδακτικών Εγχειριδίων της**
M. Καλιαμπού, **Ελληνικής στη Διασπορά (ΣΚειΔΕΕΔ)**
K. Φραντζή

Η έρευνα αφορά στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά, διαχρονικά και συγκεκριμένα επικεντρώνεται στα σχολικά εγχειρίδια διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας που εκδόθηκαν στις Η.Π.Α. και στην Αυστραλία από το 1920. Ο στόχος είναι αφενός η διάσωση της πολιτισμικής και γλωσσικής κληρονομιάς, αφετέρου η μελέτη των γλωσσικών εγχειριδίων για την εξόρυξη πολιτισμικής, ιστορικής, εκπαιδευτικής, κοινωνιολογικής, γλωσσολογικής και ανθρωπολογικής πληροφορίας, αφού εκτός από την διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, τα σχολικά εγχειρίδια προβάλλουν απόψεις, στάσεις και αξίες, που επικρατούσαν και επικρατούν σε συγκεκριμένες κοινότητες σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Στο πλαίσιο αυτό, στη συγκεκριμένη έρευνα, παρουσιάζεται η πρώτη φάση του δυναμικού *Σώματος Κειμένων Διδακτικών Εγχειριδίων της Ελληνικής στη Διασπορά* (ΣΚειΔΕΕΔ).

Περιγράφεται, καταρχάς, η εύρεση, συλλογή και ψηφιοποίηση σχολικών εγχειριδίων για τη διδασκαλία της Ελληνικής στη Διασπορά η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Διατμηματικού Προγράμματος Σπουδών «Ανάλυση και διδασκαλία πρώτης και δεύτερης/ξένης γλώσσας» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών & του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Στη συνέχεια, το

ψηφιοποιημένο γλωσσικό υλικό μετατρέπεται και οργανώνεται έτσι ώστε να είναι επεξεργάσιμο από εργαλεία της μεθοδολογίας των σωμάτων κειμένων. Στην παρούσα φάση έχουν ψηφιοποιηθεί δεκατρία (13) διδακτικά εγχειρίδια της Ελληνικής στη διασπορά, εκ των οποίων τα δώδεκα (12) αφορούν στις Η.Π.Α και ένα (1) στην Αυστραλία, γραμμένα από έξι (6) συγγραφείς και υπό την έκδοση έξι (6) εκδοτικών οίκων. Τα διδακτικά εγχειρίδια, έκδοσης από το 1930 έως το 1982, αφορούν τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Το Σώμα Κειμένων των διδακτικών εγχειριδίων έχει, σήμερα, συνολικό όγκο άνω των 200,000 λέξεων. Το ψηφιοποιημένο γλωσσικό υλικό δύναται να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο ποικιλίας ερευνητικών και επιστημονικών δράσεων στο αντικείμενο. Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζονται θέματα ταυτότητας και το πως προβάλλεται η Ελλάδα στα συγκεκριμένα εγχειρίδια.

Το Σώμα Κειμένων Διδακτικών Εγχειριδίων της Ελληνικής στη Διασπορά, ΣΚειΔΕΕΔ, είναι δυναμικό και ενημερώνεται με νέα διδακτικά εγχειρίδια, όταν αποκτάται δυνατότητα πρόσβασης.

---

* * *

Γεώργιος
Κλοκίδης

Η οικονομική δραστηριότητα των Ελλήνων του Βελιγραδίου

Οι πρώτες γραπτές μαρτυρίες για την παρουσία Ελλήνων στην περιοχή του Βελιγραδίου ανάγονται ήδη από τον 12^ο αιώνα. Μία παρουσία που συνεχίζεται αδιάλειπτα μέχρι τις μέρες μας. Εκεί, δημιουργήθηκαν δύο ελληνικές κοινότητες, οι οποίες εκτός από την πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα και προσφορά στην τοπική κοινωνία, ανέπτυξαν παράλληλα και την οικονομική δραστηριότητα, η οποία υπήρξε πλούσια και εξαιρετικά σημαντική. Η πρώτη κοινότητα βρισκόταν στην πόλη του Βελιγραδίου και η δεύτερη στο γειτονικό Σεμλίνο, το οποίο σήμερα αποτελεί οικιστική συνέχεια του Βελιγραδίου και τμήμα του Μητροπολιτικού του Δήμου.

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να παρουσιάσει και να εξετάσει διεξοδικά την οικονομική ανάπτυξη των δύο ελληνικών κοινοτήτων διαχρονικά, από τις πρώτες μαρτυρίες μέχρι και σήμερα. Ειδικότερα, μελετάται αναλυτικά το εμπόριο, η βιοτεχνία, η βιομηχανία, καθώς επίσης ο τραπεζικός και χρηματιστηριακός τομέας. Ταυτόχρονα, η έρευνα εστιάζεται στα επαγγέλματα, τις τέχνες, τα καταλύματα διαμονής και εστίασης, όπως και σε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, καλύπτοντας όλο το φάσμα της οικονομίας. Παράλληλα, διερευνάται η επίδραση και η συνεισφορά της οικονομικής δραστηριότητας των Ελλήνων στην ανάπτυξη της σερβικής οικονομίας, αλλά και της σερβικής κοινωνίας γενικότερα.

---

* * *

Patricia
Korombokis

Embracing Bilingualism in Aged Care: Enhancing Greek-Australian Cultural Competency among Carers

Bilingualism holds a significant role in the Australian workplace, particularly within community-related services where interactions among individuals speaking different languages are common. This presentation delves into the dynamics of bilingualism within aged care facilities in Sydney, Australia, with a focus on the Greek-Australian community.

For residents whose primary language is not English, effective communication and cultural understanding profoundly influence the quality of care they receive, especially evident during the challenges posed by the COVID-19 pandemic. Compounded by the diverse backgrounds of carers, primarily from South Asia and sub-Saharan Africa, bridging the communication gap between staff and residents in bilingual/multilingual nursing homes is paramount.

This presentation outlines the development and execution of an intensive Greek language and culture program implemented in a Sydney-based Greek aged care facility. The program aimed to equip non-Greek-speaking carers with essential oral language skills and cultural awareness necessary for effective communication with Greek-speaking residents, fostering linguistically and culturally inclusive care environments.

Participants engaged in activities focusing on enhancing listening and speaking skills, utilizing authentic workplace dialogues as models. Recognizing the morphological complexities of the Greek language, basic grammatical rules were introduced to facilitate language usage across diverse everyday scenarios.

Post-program survey data analysis revealed a positive reception, indicating satisfaction with the program's efficacy. This presentation serves to exemplify best practices, emphasizing the importance of community engagement and tangible benefits for both staff and residents within bilingual aged care settings.

---

* * *

Δημήτριος Κουτσογιάννης   **Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά: από τη θεωρία και την έρευνα στη γλωσσική πολιτική**

Στο πλαίσιο της στροφής προς την υπερποικιλότητα και την πολυγλωσσία, η εστίαση στη διδασκαλία των μειονοτικών γλωσσών γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση κατά τα τελευταία χρόνια. Προς την κατεύθυνση αυτή αναπτύσσεται ενδιαφέρων επιστημονικός προβληματισμός και για τη διδασκαλία της ελληνικής στη διασπορά. Συνέχεια του προβληματισμού αυτού ήταν και το ερευνητικό πρόγραμμα «Migrant» (2020-2023, χρηματοδότηση ΕΛΙΔΕΚ), μέσω του οποίου διερευνήθηκαν οι γλωσσικές πρακτικές παιδιών ελλήνων νεομεταναστών στην Αυστραλία και τη Γερμανία (Βλ. Κουτσογιάννης κ.ά. 2024). Η παρούσα ανακοίνωση αξιοποιεί τη διεθνή επιστημονική αναζήτηση και τις διαπιστώσεις από την έρευνα αυτή, προκειμένου: να συζητήσει ζητήματα θεωρητικών και μεθοδολογικών επιλογών, να ανοίξει διάλογο με κυρίαρχες διεθνώς επιστημονικές αναζητήσεις (π.χ. διαγλωσσικότητα, αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδασκαλία) και, κυρίως, να τα διασυνδέσει όλα αυτά με την ανάγκη για ανάπτυξη ενός σχεδίου γλωσσικής πολιτικής για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά.

Κουτσογιάννης, Δ., Ροθώνη, Α., Αντωνοπούλου, Σ., Κωνσταντινίδης, Α. & Γογωνάς, Ν. (2024). Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά: μια ολιστική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ.

---

* * *

Δημήτρης
Κόκκινος

Αναπαραστάσεις της μικρασιατικής προσφυγιάς στη σύγχρονη ελληνόγλωσση παιδική/νεανική λογοτεχνία: από τη διαχείριση του τραύματος στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ανεκτικότητας

Τα τελευταία χρόνια στον χώρο της παιδικής/νεανικής λογοτεχνίας, ολοένα και περισσότερο, τίγονται θέματα που στοχεύουν στην καλλιέργεια της ευαισθητοποίησης των παιδιών πάνω σε κρίσιμα κοινωνικο-πολιτισμικά ζητήματα. Μια από τις θεματικές που έχουν τέτοιου είδους στόχευση είναι κι αυτή που σχετίζεται με το φαινόμενο της προσφυγιάς και της μετανάστευσης. Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να αναδείξει τις σύγχρονες αναπαραστάσεις του φαινομένου της προσφυγιάς στον χώρο του σύγχρονου ελληνόγλωσσου παιδικού/νεανικού μυθιστορήματος. Ειδικότερα, η έρευνα αυτή εστιάζει το ενδιαφέρον της στο τραυματικό βίωμα της προσφυγιάς που επακολούθησε έπειτα από τα γεγονότα της μικρασιατικής καταστροφής το 1922, όπως αυτό αποτυπώνεται μέσα από τη λογοτεχνική γραφίδα, σε κείμενα που απευθύνονται σε παιδιά και νέους με τη χρονική απόσταση ενός αιώνα. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο της ποιοτικής έρευνας και, ειδικότερα, εκείνη της ανάλυσης περιεχομένου, επιχειρείται να αναδειχθούν μερικές από τις πιο σημαντικές και διαχρονικές όψεις του ζητήματος, τόσο από τη σκοπιά των προσφύγων που εγκαταλείπουν αναγκαστικά την οικία και την πατρίδα τους, όσο και από εκείνη των κατοίκων της χώρας υποδοχής, εν προκειμένω, της Ελλάδας. Η μελέτη των παραπάνω κειμένων καταδεικνύει την συγγραφική πρόθεση να καλλιεργηθεί η ιστορική συνείδηση των νεαρών αναγνωστών. Παράλληλα, διαφαίνεται η επιδίωξη να επουλωθεί το συλλογικό τραύμα και να διατηρηθεί ζωντανή η ιστορική μνήμη. Τέλος, μέσα από την αφηγηματική διαχείριση του θέματος επιχειρείται να καλλιεργηθεί στο παιδικό/νεανικό κοινό το αίσθημα της ενσυναίσθησης και της ανεκτικότητας, και να προαχθεί το πνεύμα της φιλίας και της ειρήνης μεταξύ των ανθρώπων και των λαών.

Λέξεις κλειδιά: Προσφυγιά, Μικρασιατική καταστροφή, παιδική/νεανική λογοτεχνία, τραύμα, ιστορική μνήμη

* * *

Δ. Κώτη-
Παπαντωνάκη

Διερευνώντας όψεις της ετερότητας στα σύγχρονα παιδικά βιβλία

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας ολοένα και περισσότερο εκδίδονται εικονογραφημένα με θέμα την αναπηρία. Διεθνώς, η εμφάνιση χαρακτήρων με αναπηρία σε λογοτεχνικά κείμενα ήταν συχνή πολύ νωρίτερα από ό,τι στην Ελλάδα, γι' αυτό και η μελέτη των χαρακτήρων με αναπηρία στα λογοτεχνικά κείμενα έχει αρχίσει πριν από τη δεκαετία του '60. Στην Ελλάδα οι σχετικές μελέτες είναι ελάχιστες και αποσπασματικές και γράφονται κυρίως την τελευταία δεκαετία. Η παρούσα εργασία μελετά τους χαρακτήρες με αναπηρία στο εικονογραφημένο βιβλίο για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας, στηριζόμενη στη *Θεωρία του Φορμαλισμού*, αξιοποιώντας όλες τις παραμέτρους, *θέμα, σκηνικό, χαρακτήρες, πλοκή, τόπος/διάθεση, ύφος και αφήγηση*. Με αυτόν τον τρόπο εστιάζει στους χαρακτήρες με αναπηρία από λογοτεχνική άποψη. Ως προς το θέμα μελετώνται εξ ορισμού τα βιβλία με προφανές θέμα την αναπηρία. Παράλληλα, εμφανίζονται και δευτερεύοντα θέματα όπως η

αγάπη, η αλληλεγγύη, η συμπαράσταση, ο σεβασμός, η αυτοπεποίθηση, η ανατροπή στερεοτύπων, κ.ά. Αντικείμενο διερεύνησης αποτέλεσε το σκηνικό σε σχέση με τους χαρακτήρες με αναπηρία, ανεξάρτητα αν είναι ολοκληρωμένο ή μη, και οι λειτουργίες του αναφορικά με τους αναπήρους, ως χώρος επικοινωνίας, ως σύμβολο, κ.ά. Διερευνήσαμε τους χαρακτήρες με αναπηρία (και μη) ως προς την οντολογία τους, την ηλικία, το φύλο, τη θέση τους μέσα στην ιστορία, την ποσότητα των χαρακτηριστικών τους. Η διερεύνηση αυτή έγινε σε συνδυασμό με τον ρόλο τους στην αφήγηση της ιστορίας.

Από τη διερεύνηση του ύφους διαπιστώθηκε ότι ελάχιστοι αρνητικοί στερεοτυπικοί χαρακτηρισμοί που απαντώνται στην ξένη βιβλιογραφία διατηρήθηκαν στα εικονογραφημένα που διερευνήθηκαν, καθώς οι συγγραφείς επιθυμούν να ανατρέψουν τα γλωσσικά στερεότυπα. Η μελέτη του ύφους εστιάστηκε στην παραστατική χρήση της γλώσσας (σχήματα λόγου) που επικεντρώθηκε μόνο στα σημεία εκείνα που αναφέρονται στην αναπηρία. Εξετάστηκαν επίσης τα κείμενα αυτά και από την οπτική του τόνου και της διάθεσης καθώς και τα δύο αποκαλύπτουν στάσεις και διαθέσεις απέναντι στην αναπηρία και την ιδεολογία που κυριαρχεί εκάστοτε. Για την πληρέστερη προσέγγιση του ερευνητικού σώματός μας, μελετήθηκε και το περιεχόμενο των εικονογραφημένων, το οποίο προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες για το θέμα μας, καθώς προσαρμόζεται στη λογοτεχνική προσέγγιση των εικονογραφημένων ιστοριών που μελετήσαμε και προϋδεάζει συχνά τον αναγνώστη ως προς την ιστορία.

---

* * *

Βασιλική
Λαλαγιάννη

**Γλώσσα, εξορία, αποικιοκρατία. Το έργο των
γαλλόφωνων συγγραφέων ελληνικής καταγωγής Etel
Adnan και Claire Gebeyli**

Η λιβανέζα ελληνικής καταγωγής ποιήτρια και εικαστικός Etel Adnan, αναζητά μέσα από τα κείμενά της αλλά και τις συχνές διαμονές της στη Σκόπελο, την ηχώ της ελληνικής γλώσσας που άκουγε παιδί από την Σμυρνιά μητέρα της. Υιοθετώντας τον «κειμενικό νομαδισμό», η Αντάν περνά από έναν τόπο στον άλλο και από τη μία γλώσσα στην άλλη, καταγράφοντας την κουλτούρα κάθε χώρας που επισκέπτεται, όπως στο έργο της *Des Villes et des Femmes. Lettres à Fawwaz* (Περί πόλεων και γυναικών. Γράμματα στον Fawwaz, Νησίδες, 2000).

Το μυθιστόρημα *Cantate pour l'oiseau mort* (Καντάτα, Λιβάνης, 1998) της λιβανέζας συγγραφέως Claire Gebeyli, ελληνικής καταγωγής από την Αλεξάνδρεια, διατρέχεται από ελληνικές λέξεις που είτε αφορούν τοπωνύμια ή ονόματα προσώπων, είτε συνήθειες της καθημερινής ζωής και της λαϊκής κουλτούρας, καθιστώντας το κείμενο υβριδικό όχι μόνο από την άποψη της μορφής αλλά και από τη συνεχή αναζήτηση ταυτοτήτων μέσα σε διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Στην εισήγησή μας θα εξετάσουμε μέσα από το έργο των δύο αυτών συγγραφέων, την αναζήτηση σύνθετων πολιτισμικών ταυτοτήτων σε συνθήκες εξορίας καθώς και τις σχέσεις (σύγκρουσης ή συνέργειας) ανάμεσα στη μητρική γλώσσα και τη γλώσσα της κυρίαρχης ομάδας σε συνθήκες αποικιοκρατίας και επιβολής.

---

* * *

Theodoros
Lyriotakis**Language biographies in the service of understanding
phonological variation in dialectal heritage Modern
Greek: a first approach**

This study highlights the importance of *language biographies*, i.e., the set of every linguistic experience and the subsequent *input* which shapes a person's *linguistic repertoire* (Cuq 2003; Baroni & Bemporad 2011, i.a.), in exploring seemingly unexpected *phonological realizations* in *heritage Modern Greek speech*. Specifically, we consider *language biographies* as a major factor in understanding a *heritage speaker's phonological system*, especially when *fieldwork recordings* reveal unexpected –considering the *input*– realizations. To present our reasoning we investigate the influence of the *sociolinguistic environment*, as emerged from the *narratives* of two female *dialectal heritage Modern Greek speakers*, born and raised in Toronto, Canada, on their realizations of *word-medial voiceless stops* (/p, t, k/) preceding /a, o, u/ in *unstressed* (case I) / *stressed* (case II) *syllables*.

CASE I (female, aged 45, of Western Cretan heritage): This speaker realizes the three *voiceless stops* as *geminate*s (e.g., 1). However, her *bilingual input* would not favor the emergence of *geminate*s, the latter being unattested in both Western Cretan Greek and English. Her *language biography* revealed that she has spent most of her adult life working alongside *Italian heritage speakers*. This suggests that the *contact* with Italian, which possesses *geminate*s, and the subsequent *transfers* (see Gass & Selinker 1992) led to *heritage Western Cretan Greek attrition* (cf., Montrul & Polinsky 2021) and *adult acquisition* of these Italian-like realizations.

(1) ['sa.k:os] 'sack'_{N.MASC.NOM.SG} vs. (Homeland Western Cretan Greek) ['sa.kos]

CASE II (female, aged 43, of Southeastern Laconian heritage): This speaker was raised in a family where the *heritage linguistic variety* was cherished and widely spoken. However, according to her *narrative*, when she reached the age of schooling, her parents were told by teachers to abandon the *homeland-language-friendly policy* and to *switch* exclusively to English. This led to a progressive *attrition*, favoring *phonological transfers* from the progressively *dominant English* to the *phonological outputs* in the *homeland variety*. In her speech, *aspiration* of *voiceless stops* (e.g., 2) was the most distinct characteristic.

(2) [ka.'t^ho.i] 'cellar'_{N.NEU.NOM.SG} vs. (Homeland Southeastern Laconian Greek) [ka.'to.i]

Although a *new Greek Canadian Koiné* is under development among *first-generation* immigrants (Pappas, Ralli & Tsolakidis 2022), this does not seem to apply to the *phonological system* of the *second generation*. Various social and educational factors lead to extended *phonological variation*, which should be analyzed alongside the *sociolinguistic background* as depicted in *language biographies*.

Key-words: phonological variation, language biographies, dialectal heritage Modern Greek, Canada, language contact

* * *

T. Μακρογιάννη
E. Καζούλλη
Δ. Χατζηδιάκου

**Διερεύνηση της πολυγλωσσίας και της
διαπολιτισμικότητας σε ένα πρόγραμμα θερινών
μαθημάτων ελληνικής γλώσσας στο νησί της Ρόδου:
Μια μελέτη βασισμένη στους μαθησιακούς περιπάτους
του Célestin Freinet**

Η παρούσα έρευνα διερευνά τη δυναμική της πολυγλωσσίας και της διαπολιτισμικότητας στο πλαίσιο ενός προγράμματος θερινών μαθημάτων ελληνικής γλώσσας στο νησί της Ρόδου. Χρησιμοποιώντας μια μεθοδολογική προσέγγιση εμπνευσμένη από τις παιδαγωγικές αρχές του Célestin Freinet, η μελέτη ενσωματώνει *μαθησιακούς περιπάτους* (learning walks) και *φωτοπεριπάτους* (photowalks), ως εργαλεία συμμετοχικής κοινωνικής έρευνας, για να εμπλέξει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες και να τους ενθαρρύνει να παρουσιάσουν τα ευρήματά της έρευνάς τους με πολλαπλούς τρόπους χρησιμοποιώντας τη γλώσσα-στόχο. Η μελέτη υιοθετεί έναν ποιοτικό ερευνητικό σχεδιασμό, ο οποίος χρησιμοποιεί συμμετοχική παρατήρηση, συνεντεύξεις και τεχνικές ανάδειξης φωτογραφιών για τη συλλογή πολύπλευρων δεδομένων. Μέσα από το πρίσμα της φιλοσοφίας του Freinet, η οποία δίνει έμφαση στη βιωματική μάθηση, τη συνεργασία και τη μαθητοκεντρική έρευνα, οι συμμετέχοντες πραγματοποιούν περιπάτους στα πολυγλωσσικά και πολυπολιτισμικά τοπία της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου. Κατά τη διάρκεια αυτών των περιπάτων, οι συμμετέχοντες καταγράφουν και τεκμηριώνουν τις παρατηρήσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τους προβληματισμούς τους μέσω της φωτογραφίας, προωθώντας την κατανόηση της πολυπλοκότητας που ενυπάρχει στις πολυγλωσσικές και διαπολιτισμικές συναντήσεις. Μέσω της ανάλυσης των αφηγήσεων των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών, των φωτογραφιών και των σημειώσεων πεδίου, αναδύονται θέματα που αφορούν τη γλωσσική διαπραγμάτευση, την κατασκευή ταυτότητας, την πολιτισμική προσαρμογή και τις εμπειρίες εκμάθησης γλωσσών. Μετά τη διεξαγωγή της έρευνας, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εμπλέκονται σε μια δημιουργική προσπάθεια, στην οποία χρησιμοποιούν τις γνώσεις και τις γλωσσικές τους δεξιότητες για να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα στην ελληνική γλώσσα.

** ** *

Γεώργιος
Παπαντωνάκης

Μετανάστευση και Ελληνική παιδική / νεανική λογοτεχνία

Από τους ορισμούς που έχουν δοθεί για τη μετανάστευση-διασπορά μας ενδιαφέρει μόνο η μετανάστευση από χώρα και συγκεκριμένα από την Ελλάδα σε άλλη χώρα/ήπειρο. Οι λόγοι που αναγκάζουν τους ανθρώπους να μεταναστεύουν συνδέονται με οικονομικές, κοινωνικές συνθήκες της χώρας καταγωγής. Το ενδιαφέρον για τη λογοτεχνία της μετανάστευσης άρχισε να αναπτύσσεται τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα ως αποτέλεσμα μεγάλης εισροής μεταναστών στις προηγμένες χώρες της δύσης. Έτσι, τα λογοτεχνικά λειτουργώντας ανατρεπτικά συμβάλλουν στην αποδόμηση, όπως συμβαίνει στα μυθιστορήματα *Το τραγούδι των Σειρήνων* και *Η άλλη πλευρά του βουνού*. Οι επιστήμονες χρησιμοποιώντας την *Πολιτισμική Εικονολογία* μελετούν εξωλογοτεχνικά θέματα (πβλ. *Παιχνίδι χωρίς κανόνες*).

Τα κείμενα που διαθέτουμε στην ελληνική παιδική λογοτεχνία μπορούν να ενταχθούν στις εξής κατηγορίες:

- Εκπατρισμός για ποικίλους λόγους, λ.χ. Πέτριβιτς *Για την άλλη πατρίδα*,
- Αμιγώς κείμενα με θέμα τη διασπορά, Παιονίδου *Το τραγούδι των Σειρήνων*, κ.ά.
- Επαναπατρισμός στην Ελλάδα, λ.χ. Πέτριβιτς *Για την άλλη πατρίδα*, Σαραντίτη *Κάποτε ο κνηγός*, Ρόζεν, *Ένα χελιδόκι το χειμώνα* κ.ά
- Βιβλία με οπτική τον Έλληνα που έχει ζήσει έξω λ.χ. Ζέη *Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της*.

* * *

M. Παραπονιάρη
M. Ματθαιουδάκη

**«Ένα πούπουλο μικρό»: Η χρήση πολυτροπικού
εκπαιδευτικού υλικού στη διδασκαλία της ελληνικής
ως Γ2 σε παιδιά 5-7 ετών**

Ο στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2) σε μαθητές/τριες 5 – 7 ετών και η διερεύνηση της χρήσης μουσικής και μελοποιημένων ιστοριών για τη Γ2 διδασκαλία σε νεαρούς/ές μαθητές/ήτριες. Το υλικό που δημιουργήθηκε περιλαμβάνει: (1) το βιβλίο του μαθητή με επτά πρωτότυπες ιστορίες, (2) το τετράδιο του μαθητή με σχετικές ασκήσεις, (3) το βιβλίο του εκπαιδευτικού με προτεινόμενη μεθοδολογία/μαθησιακούς στόχους κλπ. και (4) οπτικοακουστικό υλικό με σχετικά βίντεο και τραγούδια. Η χρήση της μουσικής μέσα από τα τραγούδια και τις μελοποιημένες ιστορίες του βιβλίου αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του υλικού αυτού καθώς η συγκεκριμένη μεθοδολογία υποστηρίζεται από πρόσφατες έρευνες στον χώρο της δίγλωσσης εκπαίδευσης με μαθητές/ήτριες νεαρής ηλικίας (Engh, 2013). Η παρουσίασή μας θα εστιάσει σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε με στόχο τη μελέτη της επίδρασης της μουσικής και του τραγουδιού στην ανάπτυξη του λεξιλογίου από τους/τις νεαρούς/ές μαθητές/τριες. Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 23 μαθητές/ήτριες νηπιαγωγείου σε ένα charter school στις ΗΠΑ, στη συντριπτική τους πλειοψηφία φυσικοί ομιλητές/ήτριες της αγγλικής. Η εκπαιδευτικός ακολούθησε δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία λεξιλογίου - διδασκαλία με τη χρήση τραγουδιού (πειραματική συνθήκη) και διδασκαλία με τη χρήση πεζού λόγου (συνθήκη ελέγχου). Τα αποτελέσματα των τεστ πριν και μετά τις διδασκαλίες έδειξαν ότι η χρήση τραγουδιών διευκολύνει σημαντικά την απόκτηση λεξιλογίου όταν αυτή συνοδεύεται από συστηματική επανάληψη των λεξικών μονάδων κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

* * *

Peter Paroulakis

Greek migration: A fourth-generation perspective

A personal perspective on how changing circumstances over many years have affected Greek Australian cultural, linguistic and civic attitudes and practices- and their possible future trajectory.

* * *

Kellie Pollard

The referendum ...

Desmond Kootji   **Understanding the Greek and Indigenous Australian**
Raymond, Sivaram   **interactions over a lifetime**
Vemuri

This presentation is based on interactions between a Greek Diasporan and an Australian indigenous elder. It is an extension of our work presented at the 2022 conference on the interactions between the late self-made multi-millionaire, Mick Paspalis, and Larrakia Nerri (elder), Bundilla.

The paper highlights the time and motion contextual influences of interactions on the mindsets of the Greek diaspora and the Girdiminba. The observed narrative of the diasporic experiences of a person with Dementia in old age and the mental impact and long-term influences on the mindsets of the Greek and Indigenous Australians will be the focus of this presentation.

This presentation embraces a transdisciplinary perspective while exploring dementia and the freedom of a straddling mindset as the narrative constructively unfolds of the Greek and Indigenous Australian interactions.

---

* * *

Ιωάννης
Σαρηγιαννίδης

**Όροι και προϋποθέσεις για την ζωγραφική ιστορία
ενός ναού στην Ελλάδα και την Οικουμένη**

Η ιστορία ενός ναού και η φιλοτέχνηση φορητών εικόνων του αποτελεί σημαντικό θέμα στη ζωή της χριστιανικής κοινότητας, δηλαδή της ενορίας, και θα πρέπει να γίνεται πάντοτε με γνώμονα τις επόμενες γενεές και όχι με επιπόλαιες επιλογές.

Αιτία για την συγγραφή του παρόντος άρθρου αποτέλεσε η συμμετοχή του γράφοντος σε Πρόγραμμα του Ιδρύματος Ποιμαντικής Επιμόρφωσης της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, με θέμα: «Η αισθητική της λατρείας». Ειδικότερα, η εισήγησή του είχε τον τίτλο: «Η αισθητική ως μέσο αγωγής και σωτηρίας. Το εικονογραφικό πρόγραμμα ενός ναού: Τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, εικόνες. Όροι και προϋποθέσεις».

Στο παρόν άρθρο δεν θα αναφερθούμε στην σχέση ναοδομίας και ζωγραφικής, ούτε στους εικονογραφικούς κύκλους που πρέπει να ακολουθήσει ο αγιογράφος κατά την ιστορία του ναού σε συγκεκριμένα τμήματά του, αλλά σε πρακτικά θέματα που άπτονται της συνεργασίας αγιογράφου, Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και Μητρόπολης.

Οι πατέρες της Εκκλησίας μας είχαν πάντα φιλόκαλη διάθεση και γνώριζαν ότι «τάξις συνέχεια πάντα και τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια...». Με γνώμονα αυτά τα κριτήρια, η εύρυθμη συγκρότηση της λειτουργικής και πνευματικής ζωής ενός ναού αρχίζει από την τοποθέτηση του θεμέλιου λίθου και φθάνει ως και την ζωγραφική του ιστορία.

Η εμπειρία μου ως αιογράφου και ερευνητή σε συνδυασμό με την συζήτηση με δεκάδες ιερείς αλλά και αιογράφους, θα αποτελέσει το εφελτήριο ανάπτυξης του παρόντος θέματος.

* * *

Μαρία
Σπυριδοπούλου

**Α-τοποι τόποι και αντίστροφα ταξίδια-οδύσσειες στον
Αλαίν Γλυκός**

Έννοια πολύσημη και διαφεύγουσα, η διασπορά ποικίλει ανάλογα με τον πολιτισμό και τη χρονική περίοδο στα οποία εφαρμόζεται, μπορεί να θεωρηθεί και μια γενικευμένη υπαρξιακή συνθήκη που ορίζεται ως «παλινδρόμηση ανάμεσα στο οικείο και το ανοίκειο» (Crane & Mohanram, 2000, σ. χ) και συνδέεται με το αίσθημα του ανήκειν και μη ανήκειν. Μια γενιά που έχει υποστεί μια τραυματική εμπειρία μετανάστευσης και προσφυγιάς, μεταδίδει αναπόφευκτα την ανάμνησή της στους απογόνους της, στη δεύτερη γενιά, η οποία παρόλο που δεν έχει βιώσει τις ίδιες συνθήκες και δε διατηρεί τα ίδια βιώματα, αποκτά τη συνείδηση ενός μεταδιασπορικού υποκειμένου. Και η δεύτερη γενιά έχει αυτό που περιγράφει η Marianne Hirsch ως μεταμνήμη (postmemory), «μια δομή δια-γενεακής μετάδοσης της τραυματικής γνώσης και του βιώματος», που συχνά λαμβάνει χώρα στον «οικείο ενσωματωμένο χώρο της οικογένειας» (Hirsch, 2008, σσ. 106-107), μέσω πολλών διαφορετικών διαμεσολαβήσεων.

Ο Αλαίν Γλυκός (1948-) ζει στο Μπορντώ όπου έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο επιστημολογία και ιστορία των επιστημών. Έχει δημοσιεύσει 30 περίπου μυθιστορήματα, αφηγήματα, νουβέλες και ποιητικές συλλογές και έχει γράψει 2 βιβλία για την ιστορία του Μανόλη, του Μικρασιάτη πατέρα του: α) το αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα *Μίλα μου για τον Μανόλη* (1999) στο οποίο επιστρέφει στην Ελλάδα αναζητώντας ψήγματα από τη ζωή του πρόσφυγα πατέρα του στην Κρήτη και επιχειρώντας να ξεκλειδώσει τις μνήμες και να ανασύρει τις καλά κρυμμένες εικόνες του παρελθόντος μέσα από την αποσπασματική αφήγηση της θείας του Ειρήνης β) τη μυθιστορηματική βιογραφία *Ο Μανόλης από τα Βουρλά* (2005), στην οποία αφηγείται την οδύσσεια του μικρού Μανόλη, από τα Βουρλά στην Σάμο, κατόπιν στην Αθήνα, στο Ναύπλιο, στους Βόρους της Κρήτης απ' όπου θα επιστρέψει στην Αθήνα για να ξαναφύγει οριστικά και να μεταναστεύσει στη Γαλλία ζώντας στο Μπορντώ για όλη την υπόλοιπη ζωή του.

Στην ανακοίνωση αυτή θα αναλύσουμε τις αντίθετες πορείες-ταξίδια των δύο αφηγηματικών προσώπων, του γιου και του πατέρα, εστιάζοντας στην ανοικείωση (βλ. Shklovsky) και στη ξενότητα-ετερότητα του βλέμματος τόσο του διασπορικού υποκειμένου (Μανόλης) στην Ελλάδα και στη Γαλλία όσο και του μεταδιασπορικού υποκειμένου (Αλαίν) στην Ελλάδα. Αμφότερα δεν ανήκουν ποτέ πλήρως πουθενά και προσπαθούν να ανακατασκευάσουν την ταυτότητά τους μέσα από την περιήγησή τους σε χώρους μεταβατικούς και σε τόπους μη τόπους, α-τόπους, στους οποίους αδυνατούν να την προσδιορίσουν μονοσήμαντα. Η ταυτότητα, όπως και το ταξίδι της μνήμης μέσω της γραφής και της προσφυγιάς-μετανάστευσης παραμένει μετα-κινούμενη, νομαδική.

Λέξεις-κλειδιά: διασπορικό υποκειμένο, μεταδιασπορικό υποκείμενο, προσφυγιά, μετανάστευση, ανοικείωση, ετερότητα

* * *

James Walker
Stavroula Nikoloudis

Preserving Modern Greek in Melbourne Through Recordings

Maintaining Modern Greek as a living language in Melbourne entails several strategies, one of which is preserving the interaction of Greek speakers over time, both as a record of usage for future generations and as an opportunity for usage. This paper documents two projects developing spoken-language corpora of Modern Greek in Melbourne, based on legacy archival materials and new recordings.

The Dardalis Archives, curated by the La Trobe University Library, consists of thousands of objects donated by community members, reflecting the migration of Greeks to Australia, especially during the post-WWII period. From 458 cassettes recorded between 1980 and 2005, we identified 97 containing interviews with over 200 migrants and prominent community members about migration, descriptions of their houses and the community and histories of Greeks in Australia. These recordings are being digitised and will be prioritised for transcription.

In a newer project, in late 2022 and early 2023 Greek Studies students at La Trobe University recruited 33 members of their extended social networks and engaged them in discussions in Greek and English of their migration and family history and administered a questionnaire about self-identification, social networks and language acquisition and use. Participants represent three generations and range in age from 18 to 82. The digitally recorded interviews, lasting between 34 minutes and over two hours, are being transcribed and the questionnaire answers extracted.

The purpose of these corpora is twofold: to provide an understanding of the Greek experience in Melbourne, in terms of migration and community history and patterns of language maintenance and shift, and to document the varieties of Greek spoken in Melbourne and the extent to which language usage is being maintained in subsequent generations. We will present some excerpts from the interviews and provide some preliminary analysis of the results.

---

* * *

Stéphane Sawas

**Μνήμη της Μικράς Ασίας και διασπορικές ταυτότητες
στο σύγχρονο ευρωπαϊκό κόμικ**

Η μεταναστευτική εμπειρία και οι επιπτώσεις της στην διαμόρφωση των ιδιωτικών και συλλογικών ταυτοτήτων έχουν κομβική θέση στην καλλιτεχνική δραστηριότητα της ελληνικής διασποράς. Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η μελέτη της απεικόνισης των διασπορικών ταυτοτήτων σε κόμικς που γράφτηκαν από απογόνους Μικρασιατών στη Γαλλία και στην Ελλάδα τον 21ο αιώνα. Ο Allain Glykos συνέγραψε στα γαλλικά με τον Antonin το graphic novel *Manolis* που δημοσιεύτηκε το 2013 στο Παρίσι και το 2022 σε ελληνική μετάφραση στην Αθήνα. Το λεύκωμα αυτό διασκευάζει δύο προηγούμενα λογοτεχνικά κείμενα του Allain Glykos, ένα ταξιδιωτικό αφήγημα και ένα εφηβικό μυθιστόρημα, τα οποία ανιχνεύουν την ιστορία του πατέρα του Allain, πρόσφυγα από την Μικρά Ασία πρώτα στην Ελλάδα και μετά στην Γαλλία. Το 2018 ένα δεύτερο κόμικ των ίδιων δημιουργών, με τίτλο *Gilets de sauvetage*, παραλληλίζει τους πρόσφυγες του παρελθόντος με τους μετανάστες του παρόντος κατά τη διάρκεια ενός μνημονικού ταξιδιού

στη Χίο. Ο Solour με την σειρά του εκδίδει στα ελληνικά στην Αθήνα το 2014 το graphic novel *Αϊβαλί*, στο οποίο, με αφορμή ένα ταξίδι στην Μυτιλήνη, ανακαλεί την ιστορία των παππούδων του, προσφύγων από την Μικρά Ασία, διασκευάζοντας τέσσερα λογοτεχνικά κείμενα γραμμένα στα ελληνικά ή στα τουρκικά, λιγότερο ή περισσότερο καθιερωμένα (όπως των Βενέζη και Κόντογλου). Από το πρώτο στο τρίτο πρόσωπο, από τη φωνή του γιου στη φωνή του πατέρα, τα έργα αυτών των τριών δημιουργών που ανήκουν σε διαφορετικές γενιές παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία από αφηγηματολογική και εικαστική άποψη. Βάσει λογοτεχνικών και βιοματικών πηγών που συνδέουν παρόν και παρελθόν ξεπερνούν στερεότυπα και αντιστερέοτυπα για να επαναπροσδιορίσουν τους όρους *ξένος*, *πρόσφυγας*, *μετανάστης* με ιστορικό βάθος και διαπολιτισμικό χαρακτήρα στο πολυκεντρικό δίκτυο των συγχρόνων διασπορών.

---

* * *

Μαρία-Φιλώ
Τριδήμα και Κ.
Φουντούλης

Ο ρόλος των οργανωμένων συνεργασιών σχολείων της Ελλάδας και της Διασποράς και οι προοπτικές ανάπτυξής τους

Με το σκεπτικό ότι οι οργανωμένες σχέσεις των σχολείων της Ελλάδας και της Διασποράς θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν την ελληνομάθεια και τη διαπολιτισμικότητα (Τριδήμα, 2024), θα παρουσιαστεί στο 4ο Διεθνές συνέδριο για την Ελληνική Διασπορά η πολιτική αδελφοποίησης των σχολείων της Ελλάδας και της αλλοδαπής, όπως ισχύει με τον Νόμο 3852/2010. Παράλληλα, θα αναλυθεί το προφίλ των σχολείων της Ελλάδας που συνάπτουν οργανωμένες σχέσεις με τα σχολεία του εξωτερικού, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί από τις εκπαιδευτικές Αρχές της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στα σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας από το σχολικό έτος 2018 ως το 2024. Την ίδια στιγμή, θα αναλυθεί η πρωτοβουλία e-Twinning, η οποία προβλέπει την πραγματοποίηση «ηλεκτρονικών αδελφοποιήσεων» ανάμεσα στα σχολεία των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενισχύοντας την εμβάθυνση και τη συνεργασία τους. Η εισήγηση θα ολοκληρωθεί με τις πρωτοβουλίες που θα μπορούσαν να ληφθούν για την ενίσχυση των οργανωμένων συνεργασιών ανάμεσα στα σχολεία της Διασποράς και της Ελλάδας.

---

* * *

Παρασκευή
Τριφύλλη

Γλώσσα, ταυτότητα και κοινωνική ευεξία: μαθήματα για την ελληνική γλώσσα από την αναζωογόνηση των αυτόχθονων γλωσσών

Η παρουσίαση αυτή αντλεί από τη θεωρητική προσέγγιση που κατανοεί τη γλώσσα όχι μόνο ως μέσο επικοινωνίας αλλά πρωτίστως ως μορφή συμβολικής δύναμης που καθορίζει το πλαίσιο εντός του οποίου το άτομο διαμορφώνει την ταυτότητά του, την αίσθηση του εαυτού του, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο σχετίζεται με τον άλλο και τον κόσμο. Η παρούσα παρουσίαση θα εξετάσει παραδείγματα αναζωογόνησης αυτόχθονων γλωσσών στην Αυστραλία και τον Καναδά, τα πιθανά συμπεράσματα τα οποία θα μπορούσαμε να εξαγάγουμε για τη σχέση της ελληνικής γλώσσας με την ελληνικότητα και την κοινωνική

ευεξία των Ελλήνων στην Αυστραλία, καθώς και το ανοικτό ερώτημα για τη βιωσιμότητα μιας ελληνικότητας χωρίς ή πέρα από την ελληνική γλώσσα.

---

* * *

John N Yiannakis   **Megistopoules and Migration Revisited**
OAM

Despite the important public and private contributions made by Greek women to their community and Western Australian society generally, until recently very little has been written about them. Their experiences have been largely ignored, while those of male “pioneers”, community patriarchs and men in general have become folklore. Whether Castellorizian or not, Greek women were basically invisible and under-researched. This has changed in the last 20 years with contemporary research becoming more discerning in the study of Greek females in Australia.

Some 30 years ago the International Journal of Intercultural Studies published a paper of mine entitled “Megistopoules and Migration.” A somewhat narrow attempt to raise awareness about the importance of Greek women, principally Castellorizian, to migration and settlement processes in Western Australia. Three decades later, it is opportune for my revisiting of that paper.

---

* * *

Γεώργιος Φραζής   **Θεσμικά όργανα του Ελληνισμού στη Βόρεια**
Αγγελική Πούλου   **Επικράτεια Αυστραλίας: Η περίπτωση του Ελληνικού**
OAM   **Μακεδονικού Συλλόγου (1979-2020)**

Η Βόρεια Επικράτεια της Αυστραλίας από τις αρχές του 20ου αιώνα υπήρξε πόλος έλξης πολλών Ελλήνων μεταναστών από διάφορα μέρη της Ελλάδας, όπως Καστελλόριζο, Μασχονήσι, Κύπρο, Πελοπόννησο, Επτάνησα, Κάλυμνο, Ρόδο, Στερεά Ελλάδα, Μακεδονία κ.α. Η ροή μεταναστών συνεχίστηκε και στις τέσσερις μεταναστευτικές περιόδους, αρχίζοντας από τα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αι. (Frazis et al., 2019: 8). Ωστόσο τα μαζικά μεταναστευτικά ρεύματα Ελλήνων παρατηρούνται τη δεκαετία του 1950 και αυτές που ακολούθησαν του 1960 και του 1970. Στις δεκαετίες αυτές παρατηρείται και η θεσμική οργάνωση του Ελληνισμού στο Ντάργουιν με την ίδρυση της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας και του Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου το 1953 (Yiannakis, 2019 in Frazis et al., 2019).

Η παρούσα έρευνα έχει ως αντικείμενο τον Ελληνικό Μακεδονικό Σύλλογο Βόρειας Αυστραλίας και βασίζεται σε πρωτότυπα κείμενα από το αρχείο του Συλλόγου, στην αλληλογραφία με υπηρεσίες ελληνικές και αυστραλιανές, σε συνεντεύξεις και στον τύπο της Βόρειας Επικράτειας. Στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί η χαρτογράφηση του Ελληνικού Μακεδονικού Συλλόγου της Βόρειας Αυστραλίας από της ιδρύσεώς του έως το 2020. Ακολουθούμε τα βήματά του από το έτος ίδρυσής του το 1976, τους λόγους ίδρυσής του, την έντονη προβολή της ελληνικής ταυτότητας μέσω των πρωτοπόρων πρωτοβουλιών

που ανέλαβε όσον αφορά την ενίσχυση της γλώσσας, του πολιτισμού, καθώς και της συμβολής του στο πολυπολιτισμικό γίνεσθαι της Αυστραλίας.

Λέξεις κλειδιά: καταστατικό, Ελληνικός Μακεδονικός Σύλλογος, ταυτότητα

---

* * *

Γεώργιος Φραζής, **Παρουσίαση του συλλογικού τόμου: Συγχρονικές και**
Βασιλεία Καζούλλη, **διαχρονικές όψεις της ελληνικής διασποράς, 3ος Τόμος**
Μαρ. Οικονομάκου

Στην παρουσίαση αυτή αναδεικνύεται ο 3^{ος} τόμος που από κοινού συνεπιμελήθηκαν τα τρία πανεπιστήμια. Ο παρών τόμος εγγράφεται σε ένα ευρύ πλέγμα ερευνητικών δράσεων με επίκεντρο την ελληνική διασπορά και εδράζεται στη θεσμοθετημένη, μέσω μνημονίων, πολυετή συνεργασία του πανεπιστημίου Charles Darwin της Αυστραλίας με τα πανεπιστήμια Αιγαίου και Μακεδονίας στην Ελλάδα. Καρπός των συνεργασιών αυτών είναι, μεταξύ άλλων, η διοργάνωση -από τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια- συνεδρίων στα οποία συμμετέχουν πανεπιστημιακοί, ερευνητές/ερευνήτριες, καθώς και εκπρόσωποι εκπαιδευτικών, πολιτισμικών και κοινωνικών φορέων από διαφορετικές χώρες και ηπείρους όπου υπάρχουν και δραστηριοποιούνται ελληνόφωνες μεταναστευτικές κοινότητες. Έως τώρα, καρπός της συνεργασίας αυτής είναι η συνδιοργάνωση τεσσάρων διεθνών συνεδρίων καθώς και η έκδοση και η από κοινού επιμέλεια τριών τόμων. Κοινή συνισταμένη των ερευνών που δημοσιεύονται στο έργο αυτό αποτελεί η διερεύνηση του φαινομένου της μετανάστευσης στη συγχρονική και διαχρονική του διάσταση, μέσα από την ανάδειξη των ιστορικών, κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων που συνέβαλαν και συμβάλλουν στη διαμόρφωσή του.

---

* * *

Γεώργιος Φραζής, **Επαγγελματική ανάπτυξη των διδασκόντων/ουσών την**
Μαρ. Οικονομάκου **ελληνική γλώσσα στην Αυστραλία: Πρακτικές και**
προοπτικές

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη, ξένη ή ως γλώσσα πολιτισμικής κληρονομιάς στην Αυστραλία. Σημείο αναφοράς της αποτελεί η οργάνωση του διαδικτυακού επιμορφωτικού προγράμματος *Contemporary Greek Language Teaching* που υλοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024 από το πανεπιστήμιο του Charles Darwin, σε συνεργασία με επιστημονικό και ερευνητικό προσωπικό από διαφορετικά πανεπιστήμια και φορείς της Ελλάδας. Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην ανάδειξη σύγχρονων και καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων και πρακτικών με στόχο την περαιτέρω κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα διδασκαλίας και εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης. Στους διδάσκοντες/ουσες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δόθηκε η ευκαιρία να προηγηθούν σε ένα πολυμεσικό ψηφιακό περιβάλλον επιμόρφωσης, να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες του διαδραστικού εργαλείου VoiceThread και να λάβουν μέρος σε ποικίλες δραστηριότητες στο πλαίσιο οργανωμένων θεματικών ενοτήτων (modules). Η επιτυχής ολοκλήρωση του κύκλου των θεματικών ενοτήτων οδήγησε στην απόκτηση Ψηφιακών Σημάτων (Digital Badges) που προσφέρονται από το πανεπιστήμιο Charles Darwin και έχουν παγκόσμια εμβέλεια. Τα digital badges, μέσω της συλλογής ανάλογων μεταδεδομένων, διανοίγουν νέους δρόμους επαναπροσδιορίζοντας το περιεχόμενο της δια βίου μάθησης, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα πιστοποίησης νέων γνώσεων και δεξιοτήτων απαραίτητων για τη βελτίωση των επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προοπτικών των επιμορφούμενων. Με βάση την εμπειρία από την επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος *Contemporary Greek Language Teaching* που παρουσιάζεται σε όλο του το φάσμα (σχεδιασμός, υλοποίηση, αξιολόγηση), επιδιώκεται, στο πλαίσιο της εισήγησης, η εξαγωγή συμπερασμάτων για την επαγγελματική ανάπτυξη όσων διδάσκουν την ελληνική γλώσσα στην Αυστραλία και η ανάδειξη καλών πρακτικών αλλά και προκλήσεων που σχετίζονται με την επιμόρφωση και την εκπαιδευτική εξέλιξη των διδασκόντων/ουσών στη διασπορά.

---

* * *

Ελένη Ν.
Χαραλαμπίδου

**Οι Έλληνες του Φαναρίου Κωνσταντινούπολης:
ζητήματα συνύπαρξης από τον 15ο αιώνα και εξής**

Αντικείμενο της παρούσας εισήγησης αποτελεί η παρουσία των Ελλήνων στο αστικό τοπίο του Φαναρίου Κωνσταντινούπολης. Αφορμή για την περαιτέρω διερεύνηση του εν λόγω ζητήματος στάθηκε το πρόγραμμα ανάπλασης των ιστορικών τοπίων του Φαναρίου, του Μπαλάτ και του Ayvansaray που περιλαμβάνουν τις ελληνικές, μουσουλμανικές και εβραϊκές συνοικίες εντός των βυζαντινών τειχών. Κατά συνέπεια, τίθενται ζητήματα συνύπαρξης των ποικίλων εθνοτικών και θρησκευτικών ομάδων που διαβιούσαν στην περιοχή από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης, αλλά και έναν αιώνα αργότερα, όταν ξεκίνησε η βιομηχανική μετεξέλιξη των συγκεκριμένων περιοχών που ανήκουν στο δήμο του Fatih. Ειδικότερα, δίνεται βαρύτητα στη μελέτη των θρησκευτικών μνημείων - δηλωτικών του θρησκευτικού προσανατολισμού των κοινοτήτων-, και στην καταγραφή του αντίστοιχου εναπομείναντος οικιστικού αποθέματος που λειτουργούν ως υλικά υποστηρίγματα μιας εθνικής μνήμης. Τέλος, επιδιώκεται μια σύντομη αξιολόγηση της διάστασης του θρησκευτικού και πολιτιστικού τουρισμού στα πλαίσια της τουριστικής αξιοποίησης των εν λόγω ιστορικών διατηρητέων τόπων.

Λέξεις κλειδιά: Φανάρι, Μπαλάτ, Ayvansaray, συνύπαρξη, μνημεία, οικιστικό απόθεμα

---

* * *

Λουίζα
Χριστοδουλίδου

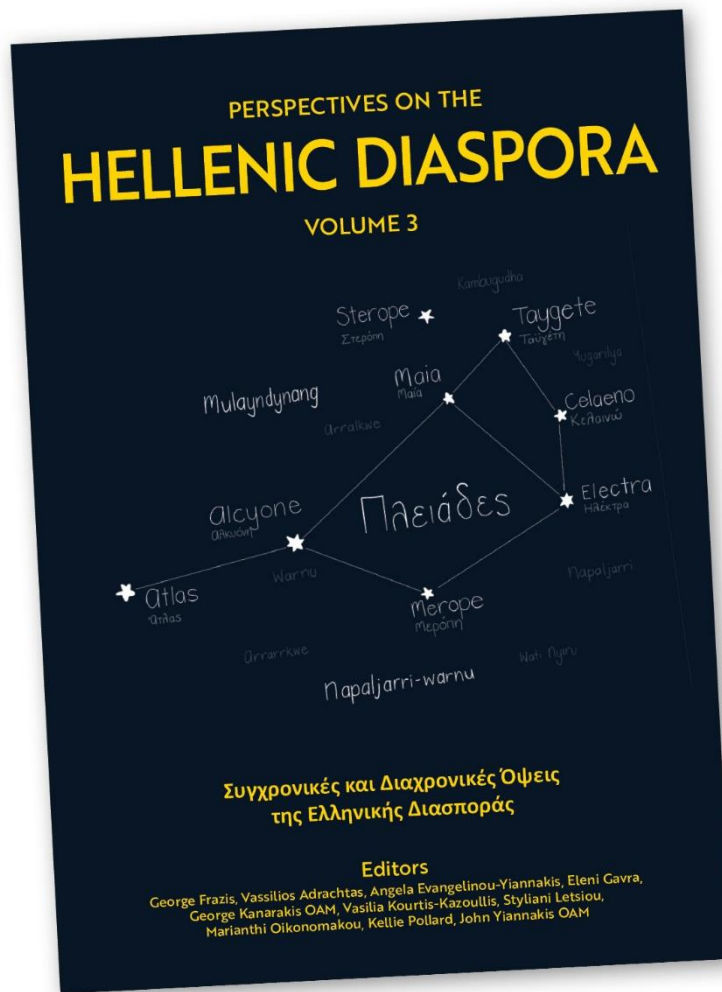
**Κύπριοι ποιητές της Αιγύπτου: Η πρόσληψη του
αιγυπτιακού τόπου και η Κύπρος ως λογοτεχνικός τόπος**

Σε ένα πρώτο επίπεδο, διερευνάται η πρόσληψη του «ανατολισμού» στην ποίηση των Κυπρίων της αιγυπτιώτικης διασποράς. Θα ανασύρουμε εικόνες της Ανατολής μέσα από τον ποιητικό τους λόγο και γενικότερα θα μελετήσουμε την κυπριακή οπτική για την Ανατολή, καθώς και το ανατολικό πλαίσιο των κυπριακών ποιημάτων. Σε ένα δεύτερο επίπεδο μάς απασχολεί το νησί της Κύπρου, η γενέτειρα των Κυπρίων της Αιγύπτου, ως λογοτεχνικός τόπος. Ποιο ήταν δηλαδή για τους λογοτέχνες της διασποράς το ειδικό βάρος του τόπου καταγωγής τους. Προσεγγίζονται ποιήματα των Ν. Νικολαΐδη, Γλ. Αλιθέρση, Θ. Πιερίδη και της Ευγ. Παλαιολόγου - Πετρώνδα, εφόσον μέρος της ποιητικής ενασχόλησής τους αφορά την αιγυπτιακή τους εμπειρία. Παρόλο που, στα εν λόγω ποιήματα, δεν θα συναντήσουμε το μοτίβο του εγκλεισμού ή τον φυλετικό καημό της 'εξορίας' γιατί η παροικία δεν είχε γι' αυτούς τα σημαινόμενα που έχει για άλλους απόδημους σε διαφορετικό τοποχρόνο, η Κύπρος είναι συχνό σημείο αναφοράς.

---

* * *

New Book Out Now!

For more information call 0423 248 900
or email george.frazis@cdu.edu.au

